



KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Katedra/Ústav: Katedra systematické teologie a filosofie

Posudek oponenta/oponentky na diplomovou práci

jméno oponenta/tky ThLic. Petr Štica, Th.D.

Autor/autorka práce: Bc. Eva Haškovcová
 Studijní program/obor: Teologie, Katolická teologie
 Název práce: Etická hlediska a možné společenské dopady dobrovolné
 bezdětnosti
 Vedoucí práce: doc. PhDr. Libor Ovečka, Th.D.
 Rozsah práce: 193 427 (107 NS, 97 s.)

1. Kritické zhodnocení

Kritéria hodnocení	splňuje bez výhrad	splňuje s drobnými přípomínkami	splňuje s výhradami	nesplňuje
A. Formální a jazyková kritéria				
Práce odpovídá rozsahovým podmínkám	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Práce má odpovídající jazykovou úroveň (pravopis, stylistika)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Formální zpracování práce (celková struktura a její logičnost)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Dodržení stanovených zásad citačních pravidel; formální jednota poznámkového a kritického aparátu	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Zpracování příloh	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Celková typografická úprava	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
B. Obsahová kritéria				
Práce jasně formuluje své cíle a metodiku jejich dosažení	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Práce stanovených cílů dosahuje	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Práce kriticky pracuje s primárními prameny i sekundární literaturou	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Autorovy/autorčiny soudy a hodnocení jsou argumentačně podloženy	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Autor/ka umí pracovat s odbornou terminologií a využívá jí	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
V práci jsou jasně vyjádřeny dosažené cíle	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
C. Celkový přínos práce				
Tuto část je vhodné rozvést v bodě 5.				
	ano		Ne	
Práce je kompilační prací	<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>	
Práce se zabývá dosud nezpracovaným tématem	<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>	
Práce přináší nové poznatky	<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>	
Práce navrhuje nové metodické přístupy	<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>	
Práce má metodologický/teologický přínos	<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>	

2. Celkové hodnocení práce

(stručná charakteristika (v případě potřeby je možné užít zvláštní přílohy))

Diplomová práce Evy Haškovcové se zaměřuje na téma bezdětnosti a nasvětčuje jej ze sociologické a etické perspektivy. Diplomandka rozděluje práci do 10 částí (mimo úvod a závěr) zakončených povětšinou krátkým shrnutím, přičemž výrazně větší prostor věnuje sociologickému úhlu pohledu. Ten dominuje prvním devíti kapitolám. Explicitně etickou část představuje (pouze) poslední kapitola čítající devět stran, v níž tvoří referenční kategorie přirozené sklony (*inclinaciones naturales*) v návaznosti na přirozenoprávní koncept Tomáše Akvinského. Téma, jemuž se diplomandka v práci věnuje, je bezpochyby aktuální a eticky relevantní, práce se jej snaží reflektovat z mnoha různých perspektiv. Přesto se při kritickém pohledu na zpracování nabízejí některé otázky.

(1) Struktura a cíle práce: Nebylo by smysluplné strukturu práce zjednodušit a zaměřit ji vzhledem k etické reflexi? Je-li těžištěm práce dobrovolná bezdětnost, jakou roli hraje např. stručná kapitola 3 (Přirozenost versus asistovaná reprodukce)? Vzhledem ke spíše extenzivnímu zpracování v textu občas dochází k opakování. Jako příklad mohou posloužit s. 84 a 85, kde je ponejprv obsáhle citována relevantní pasáž z Tomášovy Teologické sumy a vzápětí je koncept přirozených sklonů ještě jednou představen na základě textu Eberharda Schockenhoffa. Zásada "non multa, sed multum" by byla na místě.

Otázku je možné formulovat i jinak: Není jedna kapitola v závěru vzhledem k etickému zaměření práce přeci jen málo? Eva Haškovcová v úvodu formuluje dva cíle své práce: představit "aktuální diskuzi o dobrovolné bezdětnosti v České republice" a nejčastěji používané argumenty "podrobit etické reflexi" (9). Jestliže prvního cíle diplomandka dosáhla, nelze se zbavit dojmu, že u druhého cíle je tomu jen částečně.

(2) Práce s literaturou: V diplomové práci je použita relevantní zejména sociologická literatura. Následující aspekty při práci s literaturou nicméně považuji za nikoli neproblematické:

- Nemalé množství kapitol je nicméně vystaveno de facto na jedné knize - kap. 1 a kap. 5 na knize L. Rabušice (2001), kap. 2 na publikaci E. Badinterové (1998), části 4.3 až 4.8 a kap. 6 na knize H. Haškové (2009).

- Ke druhé části se kladou otázky, zda jsou generalizace uvedené na s. 19-21 vždy na místě. Je dítě v období před Velkou francouzskou revolucí opravdu všeobecně vnímáno "jako břemeno, neštěstí nebo hračka bez duše, která je v určitém období roztomilosti užitečná k rozptýlení dospělých" (20)? Je možné používání kojných vztáhnout na všechny společenské vrstvy? Je rodičům zdraví dětí či dokonce jejich přežití obecně lhostejné (srov. s. 31)? Je uvedené období ve vztahu rodičů k dětem skutečně tak bezútešné, jak diplomandka opírající se zde (s. 19-32) o knihu feministické filozofky Élisabeth Badinterové načrtává?

- Na několika místech (srov. s. 20-21, 74) není zcela zřejmé, o jakou literaturu či o jakou konkrétní pasáž z referenčního textu se daná pasáž opírá.

- V seznamu literatury nejsou odlišeny odborné texty a novinové články a na některých místech jsou novinové články základem pro odbornou argumentaci. Citovat wikipedii je obecně sporné (srov. s. 76), opírat se v odborném textu při představení antinatalismu o pozvánku na konferenci (75) není přípustné.

(3) Argumentace: Na některých místech je generalizace soudů snad až příliš rychlá. Rozumím tomu dobře, že diplomandka z výroku jedné ženy usuzuje na to, že katoličky obecně "přiznávají, že jim adopce nedokáže vynahradit touhu po genetické vazbě mezi nimi a jejich potomkem" (34), nebo se při tomto tvrzení opírá o jiná data? O co se opírá tvrzení, že "katoličky mají méně dětí než ateistky patrně díky dodržování sexuální abstinence před uzavřením sňatku a díky obtížnějšímu hledání vhodného partnera" (60)? Z čeho vychází tvrzení, že nevyužívat asistovanou reprodukci "řada lidí vnímá jako nepřirozené a sobecké" (78)? Není řeč o "drtivém tlaku" vyžadujícím rodičovství přeci jen příliš vyostřenou formulací?

Etická argumentace jde v zásadě správným směrem, ale měla by být projasněnější a strukturovanější. V dané podobě považuji za problematické pasáže o sociálních strukturách a kněžském celibátu (na s. 81). Bezpochyby mají strukturální faktory vliv na rozhodnutí pro rodičovství, množství dětí nebo dokonce pro bezdětnost. Je však přiměřené mluvit rovnou o nesvobodě nebo nedobrovolnosti? Co znamená, že při mravním hodnocení lidského činu je vedle okolností třeba zohlednit jeho jedinečnost (srov. s. 84)?

Dojem z diplomové práce je poněkud rozpačitý. Eva Haškovcová pojmenovává řadu důležitých souvislostí a kontextů relevantních pro zkoumanou problematiku. Zároveň ale zpracování zůstává příliš extenzivní. Etická perspektiva by měla být diferencovanější, podrobnější a kompaktnější. S uvedenými otázkami, které by pro úspěšnou obhajobu měly být vyjasněny, diplomovou práci připouštím k obhajobě.

3. Otázky a náměty práce k diskuzi při obhajobě

--

Doporučení práce k obhajobě	doporučuji
------------------------------------	-------------------

Návrh doporučení k obhajobě: doporučuji, nedoporučuji

Datum: 26. srpna 2019

Podpis: